

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity
Ústav klasických studií

MAREK ČEJKA – IZRAEL A PALESTINA
(recenze)

Ve Vratimově 5.1.2013

Kristýna Vrchlabská
I. ročník

Marek Čejka:

Izrael a Palestina

Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu

Brno: Barrister a Principal, 2010, 2. aktualizované vydání, 321 stran, 295 Kč.

Mezi mnohými pojednáními zabývajícími se stále aktuální problematikou izraelsko-palestinského konfliktu zaujímá recenzovaná publikace rozhodně přední místo. Jak je uvedeno na zadní straně knihy, *práce je určena nejen odborníkům a studentům, ale i všem ostatním, kteří se zajímají o blízkovýchodní problematiku*. Rozhodně se však nejedná o cestopis nebo soubor subjektivně laděných poznatků, ale o odbornou a komplexní, informacemi překypující studii objasňující příčiny, historii a vývoj izraelsko-palestinského konfliktu. Kniha je vhodná pro každého, kdo chce alespoň částečně proniknout do složité problematiky blízkovýchodního konfliktu, přesto bude její přečtení jistě snazší pro čtenáře majícího přece jen již určitou míru znalostí o této problematice.

Marek Čejka (*1975) vystudoval právo a politologii na Masarykově univerzitě v Brně a také absolvoval výzkumnou stáž na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě. V současnosti pracuje jako výzkumný pracovník Ústavu mezinárodních vztahů, přednáší na několika českých fakultách a věnuje se publicistické činnosti. Mezi jeho publikacemi s blízkovýchodní tematikou mohou uvést například *Judaismus, politika a Stát Izraele a Dějiny moderního Izraele*.

Kniha čtenáře provádí historickým vývojem izraelsko-palestinského konfliktu, detailně se zabývá moderními dějinami, a především 20. stoletím, ale současně uvádí stručný přehled dějin území dnešního Izraele a Palestiny již od

starověku. Autor vyvrací dva mýty rozšířené mezi problematiky neznalým publikem, a to, že izraelsko-palestinský konflikt existuje „od nepaměti“ a že se jedná o odvěké nepřátelství Židů a Arabů¹. Jistě bychom v historii spory tohoto rázu našli, dnešní velikosti však konflikt nabyl až v novodobých dějinách, a to po první, zejména však po druhé světové válce, přičemž v popředí stojí souboj o území. Jedná se o jednu z mála původních českých publikací v oblasti izraelsko-palestinského konfliktu, před prvním vydáním knihy (v roce 2005) byly ucelené informace o této problematice českému čtenáři dostupné především z překladů prací zahraničních autorů. Marek Čejka je v této oblasti skutečným odborníkem, vzhledem ke svému ročnímu výzkumnému pobytu v Jeruzalémě (v letech 2001 - 2002) mohl při práci čerpat i z osobní zkušenosti a nebyl odkázán pouze na zprostředkované informace. Autor tak svá tvrzení podkládá informacemi z izraelských a palestinských periodik, oficiálních webových stránek vládních i nevládních organizací, výzkumných pracovišť, ale i mnoha především zahraničních publikací a periodik. Nezřídka také odkazuje na projevy významných státníků, cituje výroky představitelů zneprátelených stran, apod.

Kniha je členěna na 6 kapitol rozdělených na podkapitoly. Na úvodní stránce je uvedena dedikace: „*Věnováno památce mého učitele profesora Vladimíra Čermáka (1929 – 2004).*“² Na závěr je zařazeno „několik úvah a postřehů na závěr“, dále přílohy Československo, Česká republika a vztahy k Izraeli a Palestině, seznam nejvyšších představitelů Státu Izrael a Palestinské autonomie, výsledky voleb do Knesetu v letech 1949 – 2006, bibliografie a odkazy na informační zdroje vztahující se k dané problematice, rejstřík, summary v angličtině, dále několik stránek aktualizace předešlého vydání: Izraelsko-palestinský konflikt po roce 2005, černobílé fotografie (Izraelci a Palestinci 1997 – 2007 objektivem autora). Na závěr publikace je řazen obsah.

1 ČEJKA, Marek: Izrael a Palestina; 2, upravené vyd. Brno: Barrister a Principal, 2010. 321 str. ISBN 978-80-87029-16-9. Str. 9.

2 ČEJKA 2010. op. cit.

V první kapitole s názvem *Židé a Arabové před vznikem Státu Izrael* autor stručně shrnuje starověké a středověké historické dění v oblasti, dále se zabývá zrodem myšlenky sionismu v 19. století, arabskou reakcí na něj, průběhem první světové války a britskou zahraniční politikou vůči Blízkému východu, existencí britského mandátu Palestina v letech 1920 – 1948, událostmi druhé světové války, prvními nepokoji a počátky arabského a sionistického radikalismu.

Druhá kapitola *Konec britského mandátu a vznik Izraele* pojednává o okolnostech vyhlášení Deklarace nezávislosti Státu Izrael z 14.5.1948, popisuje roli OSN v židovsko-arabském konfliktu, rozvádí první arabsko-izraelskou válku a její důsledky.

Třetí kapitola *Období 1949 – 1967* popisuje události po vzniku Státu Izrael až po šestidenní válku v roce 1967. Zabývá se příchodem evropských Židů po druhé světové válce (největší židovskou přistěhovaleckou vlnou), vývojem na celém Blízkém východě v padesátých letech, vznikem Organizace pro osvobození Palestiny a šestidenní válkou s jejími důsledky. Na závěr je věnována podkapitola výstavbě židovských osad na palestinském území po roce 1967.

Ve čtvrté kapitole *Sedmdesátá a osmdesátá léta* se autor zabývá mimo jiné událostmi Černého září 1970, válkou na Jom Kippur, izraelskou invazí do Libanonu, první intifádou, prapočátky mírového procesu a dalšími skutečnostmi.

Pátá kapitola *Devadesátá léta a období mírového procesu* je věnována mírovému jednání a jeho komplikacím, také zmiňuje okolnosti smlouvy z Osla, zmiňuje se o atentátu na izraelského premiéra Jicchaka Rabina, o vládě jeho

nástupce Šimona Perese a později Benjamina Netanjahua a další.

Poslední šestá kapitola s názvem *Druhá intifáda* se věnuje období od vypuknutí druhé intifády (roku 2000) do jejího konce smrtí Jásira Arafata (2004). V kapitole autor mimo jiné rozebírá vliv 11. září na události Blízkého východu, blízkovýchodní diplomacii a vliv USA nebo výstavbu bariéry, která pokračuje dodnes.

Kniha rozhodně plní své poslání – podává komplexní obraz o izraelsko-palestinském konfliktu. Informace jsou řazeny systematicky, velice přínosná je částečná strukturace textu a zvýraznění podstatných faktů, což napomáhá lepší orientaci. Text je prokládán mapkami, fotografiemi, dobovými propagandistickými plááty jedné či druhé znepřátelené strany, časté jsou odkazy na rozšiřující literaturu a vysvětlivky. K poučení čtenáře napomáhá jednak zasvěcení do širšího kontextu celé tzv. blízkovýchodní problematiky, a také vložené pasáže blíže pojednávající o zmiňovaných místech, událostech a osobnostech. Na obálce knihy je připojen odkaz na autorovy *Blízkovýchodní stránky*, kde je možno nalézt mimo jiné aktuální informace týkající se oblasti. Publikace se těší velké oblibě, což dokládá fakt, že během několika let vyšel již dotisk druhého vydání. Podrobné a přehledné vylíčení problematiky zaujme i odborníky, na druhou stranu je kniha psána srozumitelnou formou, díky které je přístupná širokému okruhu čtenářů.